

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

**VZDELÁVACÍ PROGRAM
PRE ŽIAKOV HLUCHOSLEPÝCH
PRE PRAKTICKÚ ŠKOLU
PRE NIŽŠIE STREDNÉ ODBORNÉ VZDELÁVANIE**

Vzdelávací program vypracoval Štátny pedagogický ústav.

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 5. 5. 2016 pod číslom 2016-14674/20291:19-10F0 s platnosťou od 1. 9. 2016.

Obsah

Úvod.....	3
1 Ciele výchovy a vzdelávania.....	4
2 Stupeň vzdelania.....	4
3 Profil absolventa praktickej školy.....	5
4 Vzdelávacie oblasti.....	5
4.1 Jazyk a komunikácia.....	6
4.2 Matematika.....	8
4.3 Človek a spoločnosť.....	8
4.4 Človek a hodnoty	9
4.5 Umenie a kultúra.....	10
4.6 Zdravie a pohyb.....	11
4.7 Odborno-praktické predmety.....	12
5 Vzdelávacie štandardy.....	15
6 Rámcový učebný plán	16
7 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov hluchoslepých v praktickej škole.....	18
8 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie.....	20
9 Povinné personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania.....	20
10 Povinné materiálne- technické a priestorové zabezpečenie výchovy a vzdelávania.....	20
11 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní.....	25
12 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov.....	26
PRÍLOHA 1 Dramatická výchova pre žiakov hluchoslepých pre praktickú školu	27

Úvod

Podľa platnej legislatívy sa pri výchove a vzdelávaní žiakov hluchoslepých postupuje podľa vzdelávacieho programu pre žiakov hluchoslepých. Tento vzdelávací program je súčasťou Vzdelávacieho programu pre praktickú školu.

Vzhľadom na viacnásobné postihnutie žiakov hluchoslepých je obtiažne uplatňovať prvky integrácie/inklúzie, v ojedinelých prípadoch je možné uvažovať o adaptácii (chránené dielne). Časť žiakov s najzávažnejším poškodením kognitívnych funkcií vyžaduje celoživotnú starostlivosť zo strany intaktných dospelých.

Vzdelávací program pre žiakov hluchoslepých pre praktickú školu vymedzuje špecifické potreby a požiadavky na komplexnú starostlivosť o žiakov s kombinovaným poškodením zraku a sluchu, ku ktorému sa pridružuje mentálne, v mnohých prípadoch aj telesné postihnutie, čím vzniká postihnutie viacnásobné.

Praktická škola pre žiakov hluchoslepých poskytuje vzdelávanie a prípravu na výkon sebaobslužných činností a najjednoduchších pracovných činností žiakov hluchoslepých, u ktorých je diagnostikované aj mentálne postihnutie.

Absolvovaním praktickej školy je vzdelávanie žiakov hluchoslepých ukončené.

1 Ciele výchovy a vzdelávania

Cieľom praktickej školy pre žiakov hluchoslepých je socializácia žiakov hluchoslepých v podmienkach reálneho života s najvyššou možnou mierou adaptácie vzhľadom na druh, stupeň a typ postihnutia. Cieľom je aj zdokonalenie a príprava na vykonávanie sebaobslužných činností a jednoduchých praktických zručností vrátane prác v domácnosti pod dohľadom inej osoby.

Úlohou praktickej školy je zabezpečovanie komplexného rozvoja osobnosti hluchoslepeho žiaka v súlade s jeho obmedzenými možnosťami a osobnosťami danými zmyslovým a pridruženým mentálnym postihnutím.

Praktická škola má žiakom hluchoslepým poskytnúť možnosť fyzicky a psychicky dospieť tak, aby im získané elementárne vedomosti, zručnosti a návyky umožnili čo najvyššiu mieru sebačinnosti v domácom prostredí alebo v zariadeniach sociálnej starostlivosti. Vzdelávanie žiakov hluchoslepých pri plnení svojich cieľov rešpektuje jedinečnosť každého žiaka.

Základné ciele výchovy a vzdelávania žiakov hluchoslepých:

- nadväzovať na získané vedomosti a zručnosti osvojené v špeciálnej základnej škole pre hluchoslepých,
- cieľavedome rozvíjať tie schopnosti, ktoré vývinovo zaostávajú v psychomotorickej, emocionálnej a sociálnej oblasti,
- pracovať na obohacovaní slovnej - podporovať osvojenie si správneho komunikačného systému,
- rozvíjať zručnosti v oblasti motoriky (hrubej aj jemnej),
- podporovať rozvoj hmatu prostredníctvom dostupných techník,
- vytvoriť podmienky pre adaptáciu na nové prostredie, alebo na plynulý prechod zo špeciálnej základnej školy pre hluchoslepých do praktickej školy,
- rozvíjať samostatnosť žiaka, posilňovať jeho sebadôveru a sebavedomie primeraným spôsobom,
- využívať podporné činnosti a cvičení, prvky terapií na stimuláciu zachovaných zvyškov zraku a sluchu (prvky muzikoterapie, arteterapie, canisterapie a pod.)
- viesť žiaka k osvojeniu si sebaobslužných zručností a návykov,
- rešpektovať danosti a potreby žiaka, prihliadať na druh a stupeň postihnutia, popr. jeho pridružené postihnutie,

2 Stupeň vzdelania

Absolvovaním tretieho ročníka vzdelávacieho programu praktickej školy hluchoslepý žiak získa nižšie stredné odborné vzdelanie. Dokladom o získanom stupni vzdelania je záverečné vysvedčenie.

3 Profil absolventa

Praktická škola je jediná z možností riešenia ďalšieho vzdelávania. Absolvovaním vzdelávania v praktickej škole je žiak pripravený na život v rodine – na sebaobsluhu a praktické práce v domácnosti, je zacvičený v prácach profilujúceho voliteľného predmetu

tak, aby mohol vykonávať zmysluplnú prácu v chránených pracoviskách, nie však bez dohľadu inej dospeléj osoby. Praktická škola nie je profesijne zameraná na zvládnutie učebného odboru, preto po jej absolvovaní nezískavajú žiaci výučný list, ale vysvedčenie o absolvovaní praktickej školy so zameraním na sebaobsluhu a domáce práce vykonávané v spolupráci s inou dospelou osobou, či už to koaktívnym vedením (ruka v ruke) alebo pod neustálou kontrolou a vedením dospelou osobou.

V etape nižšieho stredného odborného vzdelávania je za kľúčové považované osvojenie si správneho komunikačného systému, ktorý bude vyhovovať samotnému žiakovi. Dôraz sa kladie na nezávislú komunikáciu, aby žiak aj po ukončení školy bol pripravený na čo možno najsamostatnejšie začlenenie do kolektívu mimo školy.

4 Vzdelávacie oblasti

Vzdelávacie oblasti majú nadpredmetový charakter. Vo vzdelávacom programe pre praktickú školu pre žiakov hluchoslepých je obsah vzdelávacích oblastí rozčlenený do vybraných predmetov. U žiakov hluchoslepých s mentálnym postihnutím sa rozvíjajú schopnosti, ktoré vzhľadom na odlišnosti vo vývine je potrebné chápať relatívne. Vzdelávacie oblasti sa navzájom prelínajú a dopĺňajú.

VZDELÁVACIE OBLASTI A VYUČOVACIE PREDMETY PRE PRAKTICKÚ ŠKOLU PRE ŽIAKOV HLUCHOSLEPÝCH

VZDELÁVACIA OBLASŤ	VYUČOVACIE PREDMETY
JAZYK A KOMUNIKÁCIA	ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNEJ SCHOPNOSTI
	ROZVÍJANIE GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ
MATEMATIKA	ZÁKLADY MATEMATIKY
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ	VÝCHOVA K MRAVNOSTI A OBČIANSTVU
ČLOVEK A HODNOTY	ETICKÁ VÝCHOVA/NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/NÁBOŽENSTVO
UMENIE A KULTÚRA	ESTETICKÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB	TELESNÁ VÝCHOVA ZDRAVOTNE OSLABENÝCH A LIEČEBNÁ TELESNÁ VÝCHOVA
ODBORNO-PRAKTICKÉ PREDMETY	RODINNÁ VÝCHOVA
	ZDRAVOTNÁ VÝCHOVA
	PRÍPRAVA JEDÁL A VÝŽIVA
	DOMÁCE PRÁCE A ÚDRŽBA DOMÁCNOSTI

4.1 Jazyk a komunikácia

Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia je základnou a najproblematickejšou vzdelávacou oblasťou pre žiakov hluchoslepých, pretože sprostredkúva interakciu s ostatnými ľuďmi. Vybudovanie komunikačnej bázy je predpokladom pre rozvoj myslenia.

Predmet *Rozvíjanie komunikačnej schopnosti* je špecifický predmet, v ktorom žiaci získavajú špeciálne vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré im umožňujú prekonať komunikačnú bariéru a ďalšie dôsledky viacnásobného postihnutia. Tým sa vytvárajú predpoklady na optimálny rozvoj kompetencií, výkonov a postojov na primárnom a strednom stupni vzdelávania.

Cieľom predmetu je rozvíjať vnímanie a porozumenie hovorenej reči alebo systémov augmentatívnej a alternatívnej komunikácie, aktívne používať náhradné a podporné komunikačné systémy na vyjadrenie vlastných pocitov, potrieb, názorov a postojov. Rozvíjanie komunikačnej schopnosti ovplyvňuje rozvoj poznávacích procesov a osobnostných vlastností.

Výber komunikačnej formy je primárne ovplyvnený schopnosťami žiaka. V individuálnych prípadoch to môže byť posunkový jazyk, taktilná forma komunikácie, Braillovo písmo, prstová abeceda, abeceda do dlane alebo niektorá z iných foriem alternatívnej a augmentatívnej komunikácie, resp. kombinácie niektorých z nich.

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti

CIELE

- osvojiť si primeraný komunikačný systém,
- rozvíjať porozumenie hovorenej reči, posunkovej reči a/alebo AAK,
- rozvíjať slovnú zásobu, prípadne zásobu posunkov z posunkovej reči sluchovo postihnutých,
- rozvíjať myslenie s využitím augmentatívnych a alternatívnych komunikačných systémov,
- rozvíjať predčitateľské zručnosti a čitateľské schopnosti.

OBSAH

- vyjadrenie foriem spoločenského styku – pozdrav, oslovenie, poďakovanie sa, požiadanie o niečo, ospravedlnenie sa a pod.,
- rytmizácia jednoduchých rečňovaniek, vyčítaniek,
- oromotorika, pohyby pier a jazyka, cvičenie hovoridiel
- rozvíjanie slovnej zásoby poznávaním reálnych predmetov, obrázkov v životných a navodených situáciách- rozvíjanie slovnej zásoby – obohacovanie komunikačného systému o posunky z oblasti: hygiena, stolovanie, obliekanie, mena osôb v najbližšom okolí, dopravné prostriedky, pracovné nástroje a náradia, ročné obdobia a pod.)
- poznávanie a precvičovanie svojich osobných údajov (meno, vek) posunkom,
- poznávanie niektorých osobných údajov členov rodiny, spolužiakov,
- komentovanie situácií v rámci režimu dňa v triede, internáte (vnímanie jednotlivých činností cez referenčné predmety, piktogramy a pod.)
- komentovanie obrázkov v knihách, vytváranie vzťahu ku knihám,
- oboznamovanie sa s Braillovou tabuľkou, vykladanie jednotlivých písmen s pomocou
- používanie systémov augmentatívnej a alternatívnej komunikácie (prirodzené posunky, posunková komunikácia pre MR, prstové znaky, gestika, mimika, haptika,

- predmetová komunikácia, obrázková komunikácia, piktogramy, Makaton, Blissov dorozumievací systém, elektronické komunikačné systémy),
- koaktívne kreslenie komunikačnej knihy - tréning komunikácie medzi žiakom a učiteľom/rodičom.

Rozvíjanie grafomotorických zručností

CIELE

- zdokonaľovať a automatizovať grafomotorické zručnosti
- rozvíjať psychomotorické schopnosti a jemnú pohybovú koordináciu potrebnú na vyučovanie písania,
- podporovať rozvoj hrubej a jemnej motoriky.

OBSAH

- uvoľňovacie cvičenia ruky a prstov, manipulačné cvičenia,
- listovanie kníh a časopisov- podporovať rozvoj pinzetového úchopu,
- obkresľovanie jednoduchých tvarov (využívanie šablón),
- vyfarbovanie jednoduchých obrázkov,
- orientácia v priestore i na ploche - vnímanie pojmov hore, dole, nad, pod, vľavo, vpravo a pod.
- manipulácia s predmetmi, nácvik správneho úchopu písacej potreby,
- písanie písmen a jednoduchých slov pomocou šablóny,
- písanie na počítači pomocou špeciálnych kláves (senzorická klávesnica, farebne rozlíšená klávesnica, veľkoplošná klávesnica)
- orientácia v Braillovej tabuľke, písanie vlastného mena Braillovým písmom,
- oboznamovanie sa s Pichtovým strojom.

4.2 Matematika

Vzdelávacia oblasť matematika rozvíja myslenie žiakov hluchoslepých, ich matematické predstavy a pamäť. Žiaci si vytvoria základné matematické predstavy, naučia sa používať matematické operácie a získané vedomosti z tohto predmetu aplikovať do praxe, pre ich ďalšie využitie.

Základy matematiky

CIELE

- zdokonaľovať základné matematické predstavy (množstvo, tvar a pod.),
- osvojiť si číselné predstavy, číselný rad od 1 do 10, alebo podľa individuálnych možností žiaka,
- osvojiť si základy matematických operácií.
- zdokonaľovať poznávanie geometrických útvarov.

OBSAH

- opakovanie učiva ŠZŠ,
- dichotomické triedenie predmetov podľa vlastností: množstvo (nič, málo, veľa), veľkosť (malý, veľký), dĺžka (krátky, dlhý),
- orientácia v priestore i na ploche (na, pod, hore, dole a pod).
- poznávanie číslíc – určovanie množstva v navodených a prirodzených situáciách,

- sčítanie a odčítanie v obore od 0 -10,
- oboznamovanie sa s číselným radom,
- poznávanie a obkresľovanie geometrických útvarov (štvorec, trojuholník, kruh).
- oboznamovanie sa s eurobankovkami a euromincami,
- oboznamovanie sa s prácou s pravítkom- spájanie dvoch bodov (rozvíjanie koordinácie oko- ruka).

4.3 Človek a spoločnosť

Vzdelávacia oblasť človek a spoločnosť sa zameriava na pochopenie interaktívnych vzťahov ľudí, postavenie jednotlivca v spoločnosti a formovanie kladných ľudských vlastností. Pomáha žiakom poznávať svoje najbližšie okolie a utvárať si k nemu citový vzťah. Žiaci si osvojujú vhodné správanie, učia sa chápať rozdielnosti medzi jednotlivcami, tolerovať ich, navzájom si pomáhať a spolupracovať.

Výchova k mravnosti a občianstvu

CIELE

- regulovať vlastné správanie na základe pochopenia kladných a záporných vlastností ľudí,
- osvojovať a zdokonaľovať základné komunikačné zručnosti a základné pravidlá spoločenského správania (formou prístupnou a vyhovujúcou žiakovi)
- poznávať práva a povinnosti občana,
- vychovávať osobnosť, ktorá má pozitívny vzťah k životu a ľuďom.

OBSAH

- poznávanie vlastností človeka (viest' k pochopeniu dobra a zla na základe správania sa jednotlivých postáv i seba samého),
- chápanie sociálnych vzťahy v rodine, v škole, v spoločnosti,
- prejavenie úcty k starším ľuďom (oslovenie teta- ujo, dievča- chlapec),
- verbálna a neverbálna komunikácia, pozdrav, otázka, ospravedlnenie,
- poznanie a pozitívne hodnotenie seba a druhých v prirodzených a navodených situáciách,
- dosiahnutie súladu medzi vlastnými emóciami a požiadavkami okolia,
- ochota spolupracovať,
- oboznamovanie sa s prvkami dopravnej výchovy,
- rozlišovanie dopravných prostriedkov (letecká, nákladná, automobilová, lodná doprava) a ich používanie,
- oboznamovanie sa s povolaniami a ich pracovnou náplňou
- poznávanie typov obchodov, čo sa v nich predáva,
- spoznávanie inštitúcie v dedine, v meste (návšteva obchodu, pošty, iného školského zariadenia),
- orientácia v ročných obdobiach, mesiacoch, týždni, dni.

4.4 Človek a hodnoty

Vzdelávacia oblasť sa zameriava aj na budovanie a kultivovanie duševného, duchovného a sociálneho rozmeru mladých ľudí. Napomáha k postupnému vytváraniu ich hodnotovej orientácie. V prípade potreby sa môže vyučovať aj predmet *Etická výchova a Náboženstvo*.

Náboženská výchova

CIELE

- upevňovať si základné biblické pojmy (vnímanie biblických sviatkov v roku – Vianoce, Veľká noc a pod.),
- chápať dobro a zlo na základe biblických príbehov, vlastného správania a konania
- vytvárať si obraz o kladných a záporných biblických postavách prostredníctvom obrázkov,
- viesť žiakov k pochopeniu vlastnej hodnoty a postavenia v spoločnosti,
- navštevovať bohoslužby na základe spojenia teórie s praxou.

OBSAH

- rozlišovanie kladných a záporných vlastností človeka,
- rozlišovanie vhodného a nevhodného správania,
- Zúčastňovanie sa na ranných modlitebných stíšeníach,
- Modlitba,
- Kto je Pán Ježiš – biblické príbehy,
- Náboženské sviatky a ich symbolika vnímaná v rámci účasti na službách Božích v kostole (návrat programu pre jednotlivé sviatky - Vianočná besiedka, začiatok a koniec školského roka spojený s požehnaním žiakov, deň učiteľov a pod.)
- Sviatosti (krst, 1. sväté prijímanie, birmovka, konfirmácia, svadba....)

4.5 Umenie a kultúra

Vzdelávacia oblasť Umenie a kultúra kultivuje hluchoslepého žiaka prostredníctvom vnímania umenia, vytváraním vzťahu k prírode, k životnému prostrediu a vytváraním podmienok pre prvky estetickej tvorivosti. Prispieva ku kultivovaniu osobnosti žiakov, pôsobí na ich správanie, posilňuje ich sebavedomie, rozvíja estetické cítenie tým, že dáva priestor pre uplatňovanie tvorivých schopností a sprostredkovaniu zážitkov prostredníctvom vlastnej tvorby. Má výrazný rehabilitačný a relaxačný význam, naplňuje prirodzenú potrebu prejaviť sa ľubovoľným spôsobom.

Estetická výchova

Vzdelávacia oblasť Umenie a kultúra sa realizuje vo vyučovacom predmete *Estetická výchova*. Vyučovacie predmety Estetická výchova má vzdelávacie zložky *hudobná výchova*, *výtvarná výchova* a *dramatická výchova*.

Hudobná výchova vytvára u žiakov vzťah k hudbe, podporuje schopnosť hudbu emocionálne prežiť. Prostredníctvom hudobných činností dochádza k rozvíjaniu sluchu a motoriky žiakov, zároveň sa podporuje i rozvoj rečových schopností. Hudobné činnosti pomáhajú žiakom k odreagovaniu napätia, k prekonávaniu únavy, zlepšovaniu nálady a podieľajú sa na koncentrácii pozornosti.

Výtvarná výchova sa rozvíjajú tvorivé schopnosti a zručnosti, dochádza k poznávaniu prostriedkov výtvarného jazyka, k všestrannému prehĺbovaniu senzibility žiaka. Výtvarná výchova pomáha vyjadrovať emócie a dáva priechod prirodzenej aktivite a fantázii. Pri výtvarných činnostiach dochádza k rozvíjaniu tvorivosti pri osobitom spôsobe videnia sveta. Je treba vytvárať také činnosti, v ktorých budú žiaci úspešní.

Dramatická výchova je jednou z disciplín estetickej výchovy, ktorá úzko súvisí s umením. Je zameraná na osobnostný a sociálny vývin hluchoslepeho žiaka prostredníctvom prvkov dramatického umenia. Vychádza z výrazových prostriedkov z oblasti divadla. Súčasne využíva aj množstvo spontánnych hier, v ktorých sa žiak hrá na „niekoho“ alebo na „niečo“. Prirodzená uvoľňujúca hra mu prinesie spontánnu komunikáciu, buduje jeho sebadôveru a zároveň je základom pre ďalšie učenie, ktoré sa môže realizovať prostredníctvom interakčných aktivít.

Cez rolové hry žiak objavuje a rozvíja vhodnú formu komunikácie s okolím. Prekonáva komunikačnú bariéru či už verbálne, gestami, posunkom, pohybom alebo rukami. Špeciálny pedagóg by mal pri týchto hrách individuálne posunkovou rečou vysvetliť žiakovi v rámci jeho limitovaných možností a schopností rolu, ktorú bude stvárňovať.

Hudobná výchova

CIELE

- zvládať jednoduché rytmické cvičenia a pohyb podľa rytmického doprovodu,
- sústrediť sa na počúvanie relaxačnej hudby a jednoduché krátke skladby,
- vnímať hudbu celým telom,
- precítiť hudbu cez vibrácie reproduktora,
- vnímať tempo a rytmus hudby vyklepávaním na telo, bubon,
- osvojovať si správne dýchanie

OBSAH

- aktívne a pasívne vnímanie rytmu,
- hra na telo,
- hra na detské rytmické hudobné nástroje (Orffov inštrumentár),
- rytmicko-pohybové cvičenia (sluchové, taktilné),
- rozlišovanie zvukov hudobných nástrojov,
- vnímanie riekaniek a ľudových piesní, relaxačná hudba, počúvanie rozličných žánrov hudby (hmatom, zrakom, sluchom),
- rytmizácia riekaniek a ľudových piesní,
- využívanie prvkov muzikoterapie

Výtvarná výchova

CIELE

- podporovať výtvarný prejav každého žiaka,
- vyjadriť svoje pocity, vnemy, predstavy,
- prejaviť vzťah k farbe, vnímať farebnosť predmetov,
- podporovať sebadôveru, samostatnosť žiaka pri vlastnej práci,
- podporovať priestorovú orientáciu

OBSAH

- cvičenia kresliarskych a grafomotorických zručností

- používanie rôznych výtvarných techník a materiálov (práca s plastelínou, moduritom, prstovými farbami, vodovými farbami, voskom a pod.),
- dekoratívne práce s papiera a textilu,
- kresba, maľba, modelovanie a priestorová tvorba,
- výtvarné vyjadrenie vlastných predstáv (voľné čmáranie po papieri v rytme hudby)
- vnímanie (zrakom, hmatom) umeleckých artefaktov.

Dramatická výchova

CIELE

- rozvíjať kognitívne, emocionálne a osobnostné schopnosti,
- slobodne vyjadrovať svoje emócie,
- budovať harmonickejšie vzťahy,
- objavovať nové emocionálne a sociálne možnosti,
- zvyšovať svoje sebavedomie a sebareflexiu,
- vidieť seba samých ako schopných ľudí,
- rozvíjať spontánnosť a kreativnosť,
- mať čo najviac rovnakých možností ako majú intaktné osoby,
- spolupracovať s inými ľuďmi na spoločnom diele (divadle) a vedieť toto dielo do viesť do úspešného konca.

OBSAH

- interaktívna práca so skupinou,
- práca s pohybom,
- telová práca,
- relaxačné techniky,
- hry a cvičenia zamerané na prácu s neverbálnymi technikami (mimika, gestikulácia, pantomíma),
- hry a cvičenia zamerané na prehlbovanie zmyslového vnímania (hmat, chuť, čuch),
- hry a cvičenia zamerané na prácu s emóciami (hranie divadelných etud, rolová hra)
- práca s videozáznamom.

4.6 Zdravie a pohyb

Prostredníctvom vzdelávacej oblasti zdravie a pohyb si hluchoslepí žiaci kompenzujú svoje obmedzené možnosti vnímania a zlepšujú svoj celkový zdravotný stav.

U žiakov hluchoslepých je potrebné využívať pohybové zručnosti aj na orientáciu vo svojom najbližšom okolí, samostatný pohyb v známych aj neznámych priestoroch. Tým zvyšovať ich sociálnu adaptáciu a pohybovú kultúru. Dosiahnuť korekciu zdravotných oslabení aj s využitím rehabilitačnej telesnej výchovy pod supervíziou odborného lekára, fyzioterapeuta, somatopéda.

U žiakov hluchoslepých sa často vyskytujú ochorenia a zdravotné oslabenie trvalého charakteru, ktoré nie sú prekážkou na vyučovaní, ale sú kontraindikáciou zvýšenej telesnej námahy. Pre nich je k dispozícii telesná výchova oslabených.

Pre žiakov, ktorých mobilita je výrazne narušená, je liečebná telesná výchova.

Telesná výchova oslabených a liečebná telesná výchova

CIELE

- zvyšovať pohybovú kultúru a zlepšovať zdravotný stav žiakov hluchoslepých,
- podporovať rozvoj hrubej i jemnej motoriky pri orientácií v priestore,
- podporovať rozvoj orientácie v triede, izbe, v okolí školy,
- zoznamovať žiaka s rôznorodosťou povrchov,
- pohybovať sa samostatne a orientovať sa v známom prostredí pomocou orientačných bodov,
- využívať pri samostatnom pohybe techniku trailing, bezpečnostný postoj, červeno-bielu paličku.

OBSAH

- dychové cvičenia,
- cvičenia zamerané na správne držanie tela a chôdzu,
- pohybové cvičenia podľa druhu a stupňa postihnutia,
- pohybové hry, uvoľňovacie a relaxačné cvičenia,
- hry a cvičenia vo vode,
- hipoterapia, animoterapia (podľa záujmu a možnosti školy)
- turistika a pohyb vo voľnej prírode,
- orientácia v rade, na ploche, v priestore; zoradovanie predmetov podľa smerovej orientácie,
- umiestňovanie predmetov podľa pokynov,
- Snoezelen terapia- pobyt v multisenzorickej relaxačno- terapeutickej miestnosti
- hydroterapia,
- používanie trailingu, bezpečnostného postoja a červeno-bielej paličky, využívanie orientačných bodov.

Liečebná telesná výchova ako súčasť komplexnej liečebno-preventívnej starostlivosti obsahuje rehabilitačné cvičenia vykonávané fyzioterapeutom, resp. rehabilitačným pracovníkom.

4.7 Odborno-praktické predmety

Odborno-praktické predmety vytvárajú priestor pre výchovu k zdravému životnému štýlu a zodpovednosti za svoj život. Získanie a zlepšenie základných zručností potrebných pre rodinný život a pre prácu v chránených dielnach. Dodržiavanie zásad bezpečnosti a hygieny v jednotlivých oblastiach.

Náplňou odborno-praktických predmetov je vstúpiť žiakom také vedomosti, aby získali zručnosti potrebné pre jednoduchý chod domácnosti a aby boli čo najmenej závislí na pomoci inej osoby.

Rodinná výchova

CIELE

- prehĺbovať uvedomenie si existencie najbližších osôb, ku ktorým cíti lásku, od ktorých môže očakávať oporu a pomoc,
- pestovať u žiaka kladný vzťah k práci,

- osvojovať si správne sebaobslužné a hygienické návyky

OBSAH

- poznať členov rodiny (rodičia, súrodenci a pod.),
- povinnosti členov rodiny (úloha otca a matky v rodine pri vedení domácnosti),
- vzájomná pomoc v rodine,
- starostlivosť o dieťa v rodine (nácvik prebaľovanie bábiky)
- starostlivosť o zovňajšok a jeho význam pre zdravie (umývanie rúk a tváre, krémovanie, česanie sa, sprchovanie, obliekanie, úprava lôžka pred a po spánku a pod.),

Zdravotná výchova

CIELE

- vytvoriť správny vzťah k ochrane osobného zdravia a usilovať sa o aktívnu starostlivosť o vlastné zdravie

OBSAH

- orientácia na vlastnom tele - pomenovanie jednotlivých častí ľudského tela, vedieť ukázať čo ma bolí,
- poznávanie najbežnejších chorôb ľudí,
- návšteva lekára, medikamentózna liečba, injekcia,
- najjednoduchšie lekárske vyšetrenia (vnímať pojem obvodný lekár a špecialista),
- prevencia chorôb,
- starostlivosť o chrup, pokožku, telesná hygiena,
- potreba ochrany osobného zdravia.
- rozlišovanie pohlaví (chlapec- dievča, muž- žena),
- nácvik obväzovania rany,
- natieranie boľavého miesta,
- správne používanie vhodného odevu vzhľadom k počasiu.

Príprava jedál a výživa

CIELE

- získať základné vedomosti a zručnosti pri príprave jednoduchých jedál,
- podporovať osvojenie si správnych sebaobslužných návykov,

OBSAH

- umývanie a utieranie riadu,
- natieranie chleba,
- oboznamovanie sa s kuchynským náradím,
- dodržiavanie hygieny pred a po varení,
- servírovanie príboru,
- prestieranie slávnostného stola,
- organizácia prípravy jedál (nakupovanie, čistenie, umývanie...),
- vykonávanie jednoduchých prípravných prác s pomocou a usmernením (čistenie zemiakov, umývanie ovocia a zeleniny a pod.),
- pripravovanie jednoduchých jedál (čaj, kakao, nátierky, studené šaláty a pod.),

- dodržiavanie bezpečnosti pri práci,
- obsluhovanie jednoduchých elektrických spotrebičov pod dohľadom inej dospeléj osoby.

Domáce práce a údržba domácnosti

CIELE

- získať vedomosti a zručnosti pri domácich prácach a údržbe domácnosti,
- naučiť sa vykonávať jednoduché práce v domácnosti s pomocou a využitím kompenzačných pomôcok.

OBSAH

- navliekanie šnúrok do topánok, pokus o šnurovanie mašličky,
- zapínanie gombíkov,
- rozoznávanie pojmu rub a líce pri obliekaní,
- vysávanie, zametanie, utieranie prachu,
- žehlenie a skladanie,
- vykonávanie a organizácia domácich prác (ukladanie lôžkovín, odevov, vetranie, utieranie prachu, umývanie riadov, dlážky a pod.),
- obsluha bežných domácich spotrebičov (obsluha rádia, televízie, vypínanie a zapínanie svetla, a pod.),
- bezpečné a šetrné zaobchádzanie s vybavením domácnosti,
- upozornenia na nedostatky v domácnosti a ich odstraňovanie.

Pestovateľské práce

CIELE

- prehlbovať a pestovať kladný vzťah k prírode,
- získavať informácie a prírode, o jednoduchých pracovných úkonoch cez hmat, zvyšký zraku, sluchu a čuchu

OBSAH

- starostlivosť o kvety, hnojenie, kyprenie zeminy,
- zber odpadkov v okolí školy,
- zber jesenných plodov, ochutnávanie plodov,
- sadenie semienok do kvetínáčov,
- spoznávanie jednotlivých pracovných náradí,
- jednoduché práce v skleníku,
- uvedomovať si premenlivosť počasia, vnímať správanie sa počasia počas jednotlivých ročných období,
- pozorovanie počasia, vnímanie pojmu: slnko, dážď, vietor a pod.,
- jesenné a jarné práce na školskom dvore (hrabanie lístia, zazimovanie okrasných rastlín, príprava pôdy na siatie, zalievanie rastlín, hnojenie a pod.)
- jednoduché sezónne aranžérske práce (aranžovanie vianočnej ikebany, svietnika, tvorba herbára, koláž z prírodnín, pletenie korbáčov a pod.)
- separovanie odpadu pre ďalšie spracovanie alebo využívanie ako materiálu na výtvarné techniky

5 Vzdelávacie štandardy

Žiaci hluchoslepí nepostupujú podľa vzdelávacích štandardov. **Výkony žiakov hluchoslepých sú individuálne limitované samotným postihnutím.**

Obsah vzdelávania rešpektuje vývinové danosti, možno ho chápať ako záväzok pre učiteľa. Obsahuje základný rozsah učiva, ktoré má žiak zvládnuť prostredníctvom špeciálnych metód a prostriedkov. Slúži na rozvíjanie zručností a schopností žiakov hluchoslepých.

Špecifické ciele sú koncipované ako **predpokladané** cieľové požiadavky, ktoré by mali žiaci hluchoslepí dosiahnuť v praktickej škole

6 Rámcový učebný plán

Rámcový učebný plán pre praktickú školu pre žiakov hluchoslepých					
Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Ročník			Spolu
		1.	2.	3.	
VŠEOBECNÉ VZDELÁVANIE		8	8	8	24
Jazyk a komunikácia	rozvíjanie komunikačnej schopnosti	1	1	1	3
	rozvíjanie grafomotorických schopností	1	1	1	3
Matematika a práca s informáciami	základy matematiky	1	1	1	3
Človek a spoločnosť	výchova k mravnosti a občianstvu	1	1	1	3
Človek a hodnoty	etická výchova/náboženská výchova/náboženstvo	1	1	1	3
Umenie a kultúra	estetická výchova	1	1	1	3
Zdravie a pohyb	telesná výchova zdravotne oslabených a liečebná telesná výchova	2	2	2	6
ODBORNO-PRAKTICKÉ PREDMETY		8	8	8	24
rodinná výchova		1	1	1	3
zdravotná výchova		1	1	1	3
príprava jedál a výživa		3	3	3	9
domáce práce a údržba domácnosti		3	3	3	9
Spolu povinná časť		16	16	16	42
voliteľné odbornopraktické predmety		5	5	5	15
voliteľné (disponibilné) hodiny		5	5	5	15
SPOLU		26	26	26	78

Poznámky

1. Rámcový učebný plán pre praktickú školu pre žiakov hluchoslepých je východiskom pre spracovanie učebných plánov školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnov jednotlivých predmetov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti sa môžu rozšíriť podľa schopností žiakov, zamerania a možností školy z kapacity voliteľných hodín.

2. Vyučovacie hodiny vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb možno spájať do viachodinových celkov.
3. Voliteľné hodiny sa môžu vyučovať jednotlivo alebo v účelovej kombinácii. V ďalšom ročníku sa môžu voliteľné predmety zmeniť.
4. Voliteľné vyučovacie hodiny sa môžu využiť na posilnenie hodinovej dotácie predmetov všeobecného vzdelávania, odborných praktických predmetov alebo sa môžu vytvoriť nové predmety.
5. Ciele a obsah jednotlivých vzdelávacích predmetov sú zapracované v individuálnom výchovno-vzdelávacom programe každého žiaka. IVP sa vypracováva spravidla polročne, alebo na celý školský rok. Za vypracovanie IVP pre jednotlivých žiakov zodpovedá triedny učiteľ. Spolupracuje pritom s ČŠPP a zákonným zástupcom žiaka. Pri vypracovaní IVP triedny učiteľ prihliada na druh a stupeň postihnutia, pridružené postihnutie, rešpektuje pracovné tempo žiaka. V prípade potreby je možné IVP po prerokovaní v pedagogickej rade aktuálne upravovať a meniť.

7 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov hluchoslepých v praktickej škole

Do systému výchovy a vzdelávania žiakov hluchoslepých zaraďujeme žiakov s viacnásobným ťažkým postihnutím zraku a sluchu. Títo žiaci potrebujú vysoko kvalifikovanú špeciálnopedagogickú starostlivosť. Komplexná starostlivosť o hluchoslepých je zabezpečená tímom odborných pracovníkov (vyžaduje sa špeciálnopedagogické vzdelanie so zameraním na edukáciu detí a žiakov hluchoslepých). V triede by na jedného žiaka mal byť jeden odborný pracovník. Maximálny počet žiakov v triede sú štyria žiaci.

Vyučovanie sa môže realizovať v blokoch v rozsahu 5 až 30 minút, pričom dĺžka trvania vyučovania je individuálna a závisí od momentálnych psychických a fyziologických dispozícií žiaka. Dôležitosť pri výchove a vzdelávaní žiakov s hluchoslepotou sa prikladá aj pravidelnému striedaniu nadmernej záťaže s odpočinkom, resp. relaxačnou chvíľkou. V relaxačnej chvíľke podporujeme u žiaka stimuláciu zachovaných zvyškov zraku a sluchu hrou a žiakovi primeranou formou prostredníctvom ozvučených a svetelných didaktických pomôcok.

Do praktickej školy pre žiakov hluchoslepých možno prijať žiakov s diagnózou - ťažké postihnutie zraku a sluchu v kombinácii s mentálnym postihnutím rôzneho stupňa a iným postihnutím. Podmienkou prijatia žiaka je psychologická a špeciálnopedagogická diagnostika v centre špeciálnopedagogického poradenstva. V prípade potreby sa vyžaduje aj odborná lekárska diagnostika (foniater, ORL, oftalmológ, neurológ, psychiater, a pod.).

Pre úspešné vzdelávanie žiakov hluchoslepých je potrebné zabezpečiť tieto podmienky:

- uplatňovať zdravotné hľadiská a rešpektovať individualitu a potreby žiaka,
- uplatňovať princíp diferenciacie a individualizácie vzdelávacieho procesu pri organizácii činnosti, pri stanovení obsahu, foriem aj metód vyučovania,
- zohľadniť druh, stupeň a mieru postihnutia pri hodnotení výsledkov vzdelávania,
- spolupracovať so zákonnými zástupcami žiaka, školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie a s odborníkmi z iných rezortov pri tvorbe IVP,
- spolupracovať s ostatnými školami, ktoré vzdelávajú žiakov s rovnakým druhom postihnutia,
- upraviť a formulovať očakávané výstupy vzdelávacích predmetov v jednotlivých obdobiach tak, aby boli pre týchto žiakov z hľadiska ich možnosti reálne a splniteľné a týmto výstupom prispôsobiť aj výber učiva.

Praktická škola pre žiakov hluchoslepých je určená pre osoby, ktorým stupeň postihnutia neumožňuje absolvovať odborné učilište.

Hlavným cieľom výchovy a vzdelávania žiakov hluchoslepých je sprostredkovanie komunikatívnych kompetencií. Sprostredkovanie komunikatívnych kompetencií sa uskutočňuje prostredníctvom rozvíjania komunikačných zručností, ktoré sa realizuje s prihliadnutím na všetky oblasti tematických okruhov nižšieho stredného vzdelávania. Žiak získava zručnosť, učí sa komunikovať a vyjadrovať sa v najoptimálnejšom komunikačnom systéme (posunkový jazyk, hovorený jazyk, alebo v komunikačných formách, ktoré nemajú charakter jazyka):

Výchova a vzdelávanie žiakov hluchoslepých s prihliadaním na druh a stupeň ich postihnutia sa uskutočňuje v týchto komunikačných formách:

- Hovorený jazyk je jazykový systém slovenského jazyka, realizovaný prostredníctvom zvuku, hlások jazyka, vnímaných sluchom. Hovorený jazyk má auditívnu, vizuálnu a

motoricko-vizuálnu formu (počúvanie, čítanie, hovorenie, písanie). Realizuje sa v hovorenej a písanej reči.

- Posunkový jazyk pozostáva z posunkov a tie z manuálnych komponentov, ktoré sú produkované rukami a ramenami a nemanuálnych komponentov, kde patrí výraz tváre, pohľad, pohyby hlavy, pohyby hornej časti tela a orálne komponenty. Posunkový jazyk má všetky podstatné vlastnosti jazyka, vrátane gramatického systému. Má viacero odlišností od hovoreného jazyka. Niektoré deti si posunkový jazyk osvojujú ako svoj prvý jazyk. Posunkový jazyk má motoricko-vizuálnu formu a realizuje sa v posunkovej reči. Je prirodzeným jazykom nepočujúcich osôb.
- Prstová abeceda je samostatný komunikačný systém alebo môže byť súčasťou posunkového jazyka a posunkovanej slovenčiny. Prstová abeceda sa realizuje prstami, vo väčšine prípadov znázorňuje tvar písaného alebo tlačeneho písmena a používa sa na sprostredkovanie písmen hovoreného jazyka.
- Odzeranie je sledovanie pohybov pier, sánky a jazyka zrakom a súčasné analyzovanie a porozumenie sledovanej hovorenej reči. Predpokladom dobrého odzerania je vybudovaná slovná zásoba v hovorenom jazyku.

V procese vzdelávania žiakov hluchoslepých využívame aj prvky alternatívnej a augmentatívnej komunikácie (AAK):

- Komunikácia facilitovaná referenčnými predmetmi – trojrozmerné symboly používané ako zástupné predmety konkrétnych slov (nie abstraktných), ako zástupné znaky reality symbolizujúce konkrétnu činnosť.
- Piktogramy- komunikačný systém s grafickými, obrázkovými symbolmi. Grafické znaky používané v rámci tohto systému majú vzhľad bieleho obrazu na čiernom pozadí.
- Makaton – jednoduché čierno-biele kresby.
- Symboly bez pomôcok nevyžadujú k svojej produkcii žiadne vybavenie. Patria sem gestá, reč tela, vokalizácia a manuálne znaky.
- Symboly s pomôckami vyžadujú prostriedky, ktoré sú voči svojim užívateľom externé. Sem zaraďujeme napríklad komunikačné knihy, komunikačné prístroje s hlasovým prístupom a počítače.

IVP obsahuje tieto informácie:

- základné informácie o žiakovi, jeho diagnózu,
- modifikáciu učebného plánu a obsahu vzdelávania,
- aplikácia špeciálnych vzdelávacích postupov,
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok,
- zabezpečenie servisu odborníkov – špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, psychológa, logopéda a iných.

Vzdelávanie žiakov hluchoslepých praktickej školy sa ukončuje celkovým zhodnotením manuálnych zručností žiaka v rozsahu učiva určeného príslušným vzdelávacím programom. Dokladom o získanom vzdelaní je záverečné vysvedčenie s uvedením zamerania činnosti, ktoré je hluchoslepý žiak schopný vykonávať pod dohľadom inej osoby. V praktickej škole pre hluchoslepých žiakov získava záverečné vysvedčenie o zaučení sa v sebaobslužných prácach, alebo jednoduchých domácich prácach vykonávaných pod dohľadom inej osoby, alebo za jej asistencie.

8 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Organizácia vzdelávania sa zabezpečuje v intenciách platnej legislatívy. Vyučovanie žiakov hluchoslepých má svoje špecifiká. Každý žiak postupuje podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu, ktorý vychádza z jeho individuálnych schopností a zručností (druhu a stupňa postihnutia). Výučba sa strieda s relaxačnými chvíľkami (relaxácia pri hudbe, svetelných efektoch, masáže, relaxačné hry) alebo prestávkami. Odvíja sa to od momentálneho psychického stavu žiaka. Každá trieda, by preto mala mať relaxačný kútik, kde si žiak môže odpočinúť. V škole by nemali chýbať ani miestnosti, ktoré sa využívajú na muzikoterapiu, arteterapiu, rehabilitáciu - vodoliečbu, zrakovú stimuláciu – izba s rôznymi svetelnými, farebnými efektmi.

9 Povinné personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Realizácia štátneho vzdelávacieho programu vo výchovno-vzdelávacom procese si vyžaduje zodpovedajúce personálne podmienky, ktoré zabezpečia efektívnosť vzdelávania a vytváranie spolupracujúcich sociálnych vzťahov medzi účastníkmi procesu vzdelávania. Ide o nasledujúce cieľové podmienky, ku ktorým majú školy smerovať:

- Vyučovanie v triede s počtom žiakov 4 zabezpečujú dvaja učitelia a dvaja vychovávatelia súčasne, nakoľko každý žiak pracuje podľa individuálneho vzdelávacieho programu.

Kvalifikovaní pedagogickí zamestnanci: učiteľ - špeciálny pedagóg, asistent učiteľa, vychovávateľ- špeciálny pedagóg,

Nepedagogickí zamestnanci: pomocný vychovávateľ, prevádzkoví zamestnanci,

10 Povinné materiálo-technické a priestorové zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Základné vybavenie priestorov praktickej školy

Trieda praktickej školy (tabuľka č. 1)

Dielňa praktickej školy (tabuľka č. 2)

Snnozelen - multisenzorická relaxačno- terapeutická miestnosť (tabuľka č. 3)

Telocvična (tabuľka č. 4)

Rehabilitačná miestnosť (tabuľka č. 5)

Základné vybavenie učebných priestorov

Základným materiálo-technickým zabezpečením vzdelávania žiakov hluchoslepých je učebňa pre každú triedu.

Tabuľka č. 1

Základné vybavenie učebných priestorov	Trieda praktickej školy		
	Názov vybavenia	Počet na:	
		Žiaka / učiteľa	Triedu/skupinu
školské lavice/ stoly	1	-	
Stoličky	1	-	
učiteľský stôl a stolička	1		
policová skriňa	-	Podľa potreby	
osvetlenie / stolná lampa	-	Podľa potreby	
magnetická tabuľa	-	1	
zdroj napätia	-	Podľa počtu a potreby žiakov	
PC / notebook	-	Podľa potreby	
pripojenie na internet	-	1	
rádio s CD prehrávačom	-	1	
dataprojektor*	-	Podľa potreby	
kamera*	-	Podľa potreby	
fotoaparát*	-	Podľa potreby	
didaktické pomôcky na jednotlivé predmety	-	Podľa potreby	
didaktické pomôcky potrebné pre stimuláciu zmyslov	-	Podľa potreby	
Nástenka	-	1	
Lekárnička	-	1	

* najmenej 1 kus v plnoorganizovanej škole

Tabuľka č. 2

Základné vybavenie učebných priestorov	Dielňa / miestnosť pre praktickú prípravu žiakov podľa zamerania „Stavebné práce, záhradnícke práce, prípravu jedál a výživu“		
	Názov vybavenia	Počet na:	
		Žiaka / učiteľa	Triedu/skupinu
školské lavice/ stoly	-	podľa potreby	
Stoličky	1	-	
Pracovný stôl	-	1	
osvetlenie / stolné lampy	-	Podľa potreby	
magnetická tabuľa	-	1	
zdroj napätia	-	Podľa počtu a potreby žiakov	
Pracovné náradie	Podľa potreby	Podľa potreby	
<i>Kútik pre realizáciu jednoduchých stavebných prác</i>	-	Podľa potreby a počtu žiakov	
Pomôcky na montáž a demontáž	Podľa potreby	Podľa potreby	
Pracovný stôl s odkladacím priestorom	-	1	
Pracovné náradie – zverák	-	podľa potreby	
Skriňa na odkladanie oblečenia	-	1	
Nástenka	-	1	
Pracovné náradie (plastové tehly, klince, skrutky, kladivo, štetce, kliešte, a pod.)	Podľa potreby a počtu žiakov v skupine	Podľa potreby a počtu žiakov v skupine	
Oblečenie podliehajúce bezpečnosti pri práci	1	-	

<i>Kútik vybavený pomôckami potrebnými pre predmet príprava jedál a výživa</i>	-	1
Kuchynská linka	-	1
Chladnička	-	1
Sporák a elektrickou rúrou	-	1
Mikrovlnná rúra	-	1
kuchynské náradie (príbor, tanier, varešky, hrnce, misky, pracovné dosky a pod.)	Podľa potreby	Podľa potreby
Nástenka	-	1
Kuchárska kniha	-	1
Potravinová skrinka	-	1
Vešiaková skriňa na oblečenie	-	1
Pracovné odevy do kuchyne	Podľa počtu žiakov	1
<i>Kútik na realizáciu jednoduchých záhradníckych prác- Skleník, skalky, školský dvor)</i>	-	1
Záhradnícke náradie (hrable, motyky, fúrik, záhradnícke nožnice, krhly a pod.)	Podľa potreby	Podľa potreby
Pracovný stôl	-	Podľa potreby
Kútik na uskladnenie priesad, kvetov	-	Podľa potreby

* najmenej 1 kus v plnoorganizovanej škole

Odporúčané učebné priestory

Správne vybavenie učebných priestorov, vhodné didaktické pomôcky a relaxačné kútiky obsahujúce prvky podporujúce rozvoj a stimuláciu jednotlivých zmyslov pomáhajú k efektívite a kvalite výchovno-vzdelávacieho procesu. Odporúčané učebné priestory zriaďuje škola podľa potreby klientov, ako aj podľa priestorových a ekonomických možností.

Tabuľka č. 3

Základné vybavenie učebných priestorov	Špecializovaná relaxačná multisenzorická Snoezelen miestnosť (podpora stimulácie zraku, sluchu, čuchu, vône a hmatu, rozvoj jemnej motoriky)		
	Názov vybavenia	Počet na:	
		Žiaka / učiteľa	Triedu/skupin
	Priestor pre relaxáciu	-	1
	ozvučená vodná posteľ	-	1
	stimulačný panel	-	1
	bublinkový valec	-	1
	osvetlenie / hviezdna obloha s baldachýnom	-	1
	Zrkadlá	-	3
	zdroj napätia	-	Podľa potreby
	optické vlákna	-	1
	polohovacie vaky	-	Podľa potreby
		-	Podľa potreby
	Špeciálne PC pomôcky		
	PC / notebook	-	1
	USB kľúč	Podľa potreby	Podľa potreby
	pripojenie na internet	-	1
	rádio s CD prehrávačom	-	1
	dataprojektor*	-	1
	kamera*	-	1
	fotoaparát*	-	1
	Priestor na rozvoj a stimuláciu zmyslov vybavený didaktickými pomôckami (hmatové hračky, ozvučené predmety, polohovacie vankúše, plyšové maňušky, a pod.)	Podľa potreby	Podľa potreby
	Polohovacie vaky	-	Podľa potreby
	Špeciálne pomôcky pre stimuláciu vône (sol'ná lampa, vonné oleje a pod.	Podľa potreby	Podľa potreby
	Priestor pre nenáročnú pohybovú aktivitu	-	Podľa potreby
	Priestor pre uloženie pomôcok	-	Podľa potreby

* najmenej 1 kus v plnoorganizovanej škole

Tabuľka č. 4

Základné vybavenie učebných priestorov	Telocvičňa		
	Názov vybavenia	Počet na:	
		Žiaka / učiteľa	Triedu/skupinu
	Priestor pre predmet telesnej výchovy zdravotne oslabených	-	1
	Žinenky	-	Podľa počtu žiakov v skupine
	Rebriny	-	3
	Bežiaci pás	-	2
	Bicykel	-	2
	Gymnastické lopty	-	Podľa počtu žiakov v skupine
	Ozvučené lopty	-	2
	Suchý bazén (loptičkový)	-	1
	polohovacie vaky	-	Podľa potreby
	Molitanové polohovacie prvky	-	Podľa potreby
	Lavičky	-	2
	Švédska debna	-	1
	Drevená šmýkačka	-	1
	rádio s CD prehrávačom	-	1
	Reproduktory	-	1
	kamera*	-	1
	Fotoaparát	-	1
	Masážny koberec (kamienkový)	-	1
	Rovnovážne dosky	-	Podľa potreby
	Priestor pre uloženie pomôcok	-	Podľa potreby

* najmenej 1 kus v plnoorganizovanej škole

Tabuľka č. 5

Základné vybavenie učebných priestorov	Rehabilitačná miestnosť		
	Názov vybavenia	Počet na	
		Žiaka / učiteľa	Skupinu/triedu
	Masážny stôl	-	1
	Masážne ležadlo	-	1
	Rôzne masážne prístroje	-	Podľa potreby
	Fit lopty	-	Podľa potreby
	Žinenky	-	Podľa potreby
	Guličkový bazén	-	1
	Vírivá vaňa	-	1
	Infračervená lampa	-	1
	Bioptronová lampa	-	1
	Masážny prístroj na vodoliečbu nôh	-	1
	Masážne lopty	-	Podľa potreby
	Priestor pre relaxáciu	-	1
	Priestor pre nenáročnú pohybovú aktivitu	-	1

11 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Škola ako inštitúcia má dôležitú úlohu pri zabezpečovaní podmienok pre zdravý vývin a pre ochranu zdravia žiakov. Priestory školy poskytujú bezpečné prostredie na vyučovanie. Sú vybavené a udržiavané predpísaným spôsobom. O ochranu zdravia pri výchove a vzdelávaní žiakov sa starajú všetci zamestnanci školy, ktorí absolvujú pravidelné školenia o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

Evakuačné plány a schémy sú zverejnené v každej triede a v spoločných priestoroch školy. Pre žiaka s duálnym poškodením zraku a sluchu, u ktorého je pridružené aj mentálne, v mnohých prípadoch aj telesne postihnutie je už samotný výchovno-vzdelávací proces veľmi náročný. Aby sme sa mohli vyhnúť psychickému napätiu a stresovým situáciám, je potrebné robiť nasledovné opatrenia.

Hlavné prvky ochrany zdravia žiakov predstavujú:

- **Ochrana žiakov pred preťažením:**

Prevenia je zameraná na:

- dodržiavanie optimálneho počtu žiakov v triedach,
- únosnú mieru celkovej dĺžky pracovného času žiaka,
- akceptovanie fyziologickej krivky výkonnosti žiaka počas dňa a v priebehu týždňa,
- rozsah a náročnosť domácich úloh,
- dodržiavanie režimu prestávok vrátane pobytu vonku,
- posilňovanie kladnej motivácie žiaka v škole,
- dobré medziľudské vzťahy medzi učiteľom a žiakom a medzi žiakmi,
- zaradovanie relaxačných cvičení do výchovno-vzdelávacieho procesu,
- individuálny prístup učiteľa k žiakovi,
- spoluprácu učiteľa s rodičmi resp. ich zákonnými zástupcami.

- **Zabezpečovanie pohybového režimu spočíva v:**

- aktívnom prístupe učiteľa a žiakov k správne držaniu tela,
- v efektívnom využití hodín zdravotnej telesnej výchovy,
- zabezpečovaní prechádzok v okolí školy,
- podporovaní samostatnej chôdze,
- upevňovaní návyku detí na dennú pohybovú aktivitu,
- realizovaní krátkych rozcvičiek v priebehu vyučovania,
- zavedení pohybovej aktivity do všetkých foriem mimoškolskej činnosti.

Zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia klientov a pedagogických zamestnancov pri výchove:

- vhodné prostredie tried a upravený nábytok, dostatočné denné svetlo, zabezpečenie vetrania v budove školy, vhodné osvetlenie a vykurovanie),
- lekárnica vybavená podľa predpisov na dostupných miestach, kontakty na rýchlu zdravotnú pomoc, políciu, hasičov,
- vyhradená izolačka, priestor pre ošetrovanie úrazu, prípadne zaistenie chorého na dobu určenú pre liečbu žiaka/ klienta,
- zabezpečený vhodný pitný a stravovací režim,
- dodržiavania zákazu fajčenia, používania omamných látok, pitia alkoholu v škole a jej okolí, rovnako aj na všetkých akciách mimo priestoru školy organizovaných školou.
- pri praktických činnostiach dbať a dodržiavať bezpečnostné predpisy a ochranný odev.

12 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov

Obsah vzdelávania v praktickej škole pre žiakov hluchoslepých tvorí učivo povinných a voliteľných predmetov.

Hlavným cieľom vo výchove a vzdelávaní žiakov hluchoslepých je osvojenie si správneho komunikačného systému. Je veľmi dôležité, aby žiak vedel správne prijímať a odovzdávať informácie, a aby pochopil, čo sa od neho očakáva. Osvojenie si správneho komunikačného systému uľahčuje prácu na iných vyučovacích predmetoch, skvalitňujú výchovno-vzdelávací proces ako celok. Praktická škola pre žiakov hluchoslepých sa výberom voliteľných predmetov profiluje podľa podmienok školy, zohľadňujúc druh a stupeň postihnutia žiakov hluchoslepých a špecifické podmienky regiónu. U žiakov hluchoslepých (s poškodením zraku a sluchu) sa odporúča medzi voliteľné hodiny zaradiť sebaobsluhu a jednoduché domáce práce.

Medzi voliteľné predmety sa však odporúča zaradiť aj pomocné pestovateľské a záhradnícke práce, pomocné práce v kuchyni, jednoduché remeselné práce, to však pre skupinu žiakov hluchoslepých, ktorí majú zachované zvyšky zraku a sluchu a ich mentálne postihnutie je ľahšieho stupňa.

Školský vzdelávací program pre žiakov hluchoslepých praktickej školy je vypracovaný na základe tohto vzdelávacieho programu, ktorý je súčasťou vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelanie.

PRÍLOHA 1

**DRAMATICKÁ VÝCHOVA
PRE ŽIAKOV HLUCHOSLEPÝCH
PRE PRAKTICKÚ ŠKOLU
NIŽŠIE STREDNÉ ODBORNÉ VZDELANIE**

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Dramatická výchova je jednou z disciplín estetickéj výchovy, ktorá úzko súvisí s umením. Vychádza z výrazových prostriedkov z oblasti divadla, pri ktorých sa využíva práca s pohybom, mimikou, gestom, posunkami, emóciami cez rolové a spontánne hry. V hrách žiaci objavujú a rozvíjajú vhodnú formu komunikácie s okolím.

CIELE

V sociálnej rovine rozvíjať u žiakov vhodnú formu komunikácie, kooperácie s okolím. Budovať harmonickejšie vzťahy v skupine. Mať čo najviac rovnakých možností ako majú intaktné osoby. V osobnostnej rovine zvyšovať sebavedomie a sebareflexiu žiakov, rozvíjať spontánnosť a kreativitu, aby dokázali vidieť seba samých ako schopných ľudí. Rozvíjať u žiakov záujem o divadlo. Spoločne spolupracovať s inými ľuďmi (študenti špeciálnej, liečebnej pedagogiky, sociálnej práce, dobrovoľníci...) na spoločnom diele a vedieť toto dielo doviest' do úspešného konca.

OBSAH

Učebný obsah dramatickej výchovy je koncipovaný tak, aby umožnil žiakom koordinovať svoje pocity, správanie, prekonávať komunikačné bariéry. Učiteľ so žiakmi pracuje formou zážitkovej práce - umožňuje im získavať skúsenosti prostredníctvom zážitku v situáciách, ktoré v sebe zahŕňajú všetky znaky bežného života. Pri tvorivej dramatickej práci učiteľ prihliada na individuálne možnosti a schopnosti žiakov. Žiaci tak nadobúdajú vedomosti a zručnosti cez dramatické stvárňovanie, pomocou dramatických metód (rolové hry, improvizácia, pohyb, pantomíma, posunky...) a výrazových prostriedkov.

OBSAH TEMATICKÝCH CELKOV

1. Rozvíjanie zmyslového vnímania – zmyslová práca

Rozvíjanie citlivosti jednotlivých zmyslov (hmat, chuť, čuch).
Taktilná, chuťová, čuchová stimulácia.
Hry a cvičenia zamerané na komplexné zmyslové vnímanie.
Činnosti zamerané na zmyslovú pamäť.

2. Práca s emóciami

Zvládnutie jednoduchej stavby dramatickej etudy.
Dramatické etudy zamerané na pozitívnu emóciu.
Dramatické etudy zamerané na negatívnu emóciu.
Vyjadrenie radosti, smútku, sklamaní atď.

3. Telová práca

Telové aktivity (tlieskanie, plieskanie, dupanie, skákanie) s vyžitím rytmickej hudby.
Hry a cvičenia zamerané na pohybové zručnosti.
Aktivity zamerané na uvoľnenie žiakov spojené s relaxačnou hudbou.

4. Práca s pohybom zameraná na rolové hry

Improvizované rolové hry s využitím pohybu, gesta, mimiky.

Vstup do jednoduchej roly, práca vo dvojiciach.

Aktivity zamerané na jednoduché pohybové vyjadrenia.

Hry a cvičenia zamerané na využitie jemnej motoriky pri rolovej hre.

Práca s reálnymi rekvizitami pri jednoduchých rolových hrách.

